

ADN PROPI. L'IES SINS Cardener de Sant Joan de Vilatorrada ha situat la innovació al bell mig del seu projecte educatiu.

Innovació educativa

Noves maneres d'aprendre

ESTHER ESCOLÁN

FOTO: PERE VIRGLI

L'any de reproduir les classes magistrals en què els mestres utilitzaven els coneixements i metodologies dels llibres de text, els exàmens i els deures com a recursos educatius, un nombre cada cop més alt de centres escolars estan apostant per crear un ecosistema educatiu propi, a partir de les seves creences com a educadors, que serveixi com a marc per al desenvolupament cognitiu, físic, emocional, maduratiu i social dels infants. Un aprenentatge transversal en què també cal encabir-hi l'educació en valors, l'adquisició de competències com els idiomes i les TIC, la capacitat crítica, l'autonomia, el treball en equip, l'adaptabilitat al canvi, etc. i que desperti en els infants el gust per aprendre, experimentar, construir i esdevenir l'epicentre de la seva educació.

Unes premisses que, de retruc, permeten apropar-se més al concepte d'educació inclusiva i personalitzada, que atén de manera més eficient les necessitats educatives i els ritmes d'aprenentatge dels alumnes.

Una necessitat

En aquesta croada es troba l'IES SINS Cardener de Sant Joan de Vilatorrada, que des dels seus orígens, ara fa quatre anys, va situar la innovació al bell mig del seu projecte educatiu. El director, David Atzet, entén el fet d'innovar com una necessitat, no com una opció, ja que es tradueix en "una convicció real de fer coses noves, no de maquillar les ja existents, cosa que implica, bàsicament, sortir de la zona de confort i arriscar". Un procés d'innovació que, segons explica, "ha d'anar acompanyat de la millora continuada per no acomodar-se".

En aquest sentit, el primer dels riscos que va córrer la comunitat educativa que forma el SINS Cardener va ser la reconversió d'una antiga escola de primària en l'institut que és avui en dia. Aleshores els recursos eren minsos, de manera que pares, mares, equip directiu, professorat i veïns del municipi van decidir col·laborar en la posada a punt del nou institut, que aquest any graduarà la seva primera promoció. Un treball cooperatiu que, al seu torn, fa intuir quins aspectes, metodologies i competències es valoren al centre.

Ni classes magistrals, ni llibres de text ni assignatures pròpiament dites. Aquest és el primer titular que defineix el SINS Cardener, que, tot i disposar d'una metodologia pròpia, s'adapta al pla docent exigint pel departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya. "La diferència –en parau-

Cada cop són més les escoles que aposten per metodologies pedagògiques innovadores

Centres que busquen incentivar la motivació i el gust per aprendre

les d'Atzet– la trobem tant en el material que utilitzem a les aules i la mirada que fem de les matèries, com en l'organització i com es desenvolupen les activitats en els diferents espais de l'escola".

Noves competències

El que des de l'institut no perden de vista són les finalitats que han de guiar un pla docent, i una són les competències, que van "des d'aprendre a aprendre i l'autonomia, a la iniciativa personal, social i ciutadana, passant per la comunicativa, lingüística i audiovisual", apunta el director. Una de les fórmules que ajuda a l'adquisició d'aquestes competències és el treball en grups de diferents mides i entre alumnes de diferents nivells, cosa que, segons Atzet, "afavoreix el treball de la diversitat, la

convivència de l'alumnat i l'empoderament de l'aprenentatge".

L'autoavaluació dels alumnes també forma part del seu ADN. Es tracta d'una valoració personal que influeix en les avaluacions periòdiques que elabora el centre i que permet que l'alumnat prengui consciència de què sap i de què no i de per quines raons això passa. Una informació molt valuosa que ajuda a definir els cinc blocs a través dels quals s'imparteixen les diferents matèries del centre, que mai perden de vista el principi de personalització de l'aprenentatge i el desenvolupament de les intel·ligències múltiples. En síntesi, els blocs al voltant dels quals vehicula el seu pla docent l'institut són els projectes (on l'alumne crea), els tallers (on experimenta), els llenguatges (on es comunica), les habilitats (on coneix) i la tutoria (on es relaciona).

Tot plegat representa un pas força més enllà de l'expedient que ha de cobrir qualsevol institut, que, òbviament, ha requerit la transformació del rol dels professors. "En un model no transmissor, el paper del professorat requereix un canvi de perspectiva i, en el nostre

cas, té dos rols fonamentals: acompanyar i fer el seguiment del procés d'aprenentatge", apunta Atzet. Un aprenentatge que, entre altres aspectes, ha incorporat de manera natural les noves tecnologies. L'institut disposa d'un entorn virtual de gestió i comunicació vinculat, també, al domini del centre i ha introduït tecnologies com la fotografia, eines de dibuix i disseny 3D i aplis, entre altres recursos *online* i *offline*, en el si de les aules.

Aprenentatge servei

Un altre aspecte que alguns centres educatius han decidit potenciar és la interacció dels alumnes amb l'entorn, fent especial èmfasi en el fet que coneguin de prop la història, tradicions i teixit associatiu del barri o municipi, o que puguin

participar en iniciatives culturals, socials, solidàries o mediambientals que ajudin a constituir el seu jo com a ciutadà. És en aquest marc on va sorgir, de manera espontània, l'aprenentatge servei (ApS), un mètode que permet a la canalla aprendre a través de fer un servei a la comunitat i que es va definir el 2004 amb la constitució del Centre Promotor d'Aprenentatge Servei, liderat per la Fundació Jaume Bofill.

"Un projecte d'aprenentatge servei és un projecte educatiu i social que suma èxit educatiu i compromís social", explica Roser Batlle, de la Red Española de Aprendizaje-Servicio. Com a exemple, Batlle cita l'anàlisi dels problemes que comporten les plagues de processionària, un fet que sensibilitza els nois i noies

sobre la destrucció que provoquen, destrucció que ells pal·lien a través de la construcció i col·locació al bosc de caixes niu per a les mallerengues, depredadors naturals de les processionàries.

Amb l'ApS, "els professors tenen oportunitat de dur a la pràctica les competències, cosa que l'ensenyament tradicional, basat en la transmissió de coneixements, no facilita", apunta Batlle, que cita quatre de les competències clau que ajuda a consolidar aquest sistema d'aprenentatge: la social i ciutadana –"en descobrir, analitzar i involucrar-se en problemes concrets de l'entorn i comprometre's a dur a terme canvis que el millorin"–; la iniciativa i autonomia personal –"en superar la passivitat, sortir de la seva zona de confort, assumir èxits i fracassos i mobilitzar-se"–; la d'aprendre a aprendre –"perquè aprenen a planificar, executar i avaluar un projecte, a buscar informació per millorar-lo i a valorar la seva intervenció i la dels companys"– i les competències pròpies de la matèria on s'emmarca el projecte (ciència, llengua, tecnologia, expressió artística, matemàtiques, etc.).

Escola Thau Barcelona

Aproximació divulgativa a l'art

Durant els últims cursos, l'escola Thau Barcelona ha implementat diverses iniciatives amb l'objectiu d'acostar els seus alumnes al món de les arts des d'una perspectiva divulgativa. Una de les més innovadores és el projecte *La història que creix*, que s'emmarca en l'assignatura de plàstica i en què alumnes d'entre 6 i 16 anys, mestres de la matèria, tutors, creatius, il·lustradors, tècnics en animació, professionals de la postproducció, etc. participen en la creació d'un curtmetratge.

Amb l'objectiu d'encomanar-los el gust per les arts, els alumnes també realitzen tallers durant l'horari lectiu, on treballen una gran diversitat de tècniques a través de les quals creen projectes i instal·lacions artístiques que han de respondre a un repte plantejat prèviament, o entrenen la seva creativitat a través de l'iPad, una eina que els alumnes d'entre 6 i 12 anys utilitzen per crear en equip històries interactives i petits videojocs.

NOEMÍ COLLDERRAM / THAU BARCELONA

'Moltes gràcies, donant'

ApS als Salesians de Mataró

"Ja fa un temps que als Salesians de Mataró, com a escola, creiem en l'educació en valors i en la recerca de sentit. Ens vam començar a interessar per l'aprenentatge servei pel fet que és una metodologia que acostava els alumnes a contextos reals en què han d'aplicar habilitats adquirides a l'aula", explica David Paniagua, professor del centre.

Amb aquesta idea, des de fa tres cursos, l'escola col·labora amb el Banc de Sang i Teixits a través de l'organització d'una jornada de donació de sang dins del centre mateix, en què participen tots els alumnes de 3r d'ESO formant-se, elaborant una campanya de difusió i ajudant en diferents tasques durant les extraccions. "Es tracta d'un projecte multidisciplinari en què pràcticament totes les matèries juguen un paper important, des de comprendre conceptes biològics relacionats amb la sang fins a escriure una carta formal per avisar les famílies, passant per idear i fabricar algun obsequi per als donants, enregistrar una falca publicitària a la ràdio local, desenvolupar habilitats socials per convèncer nous donants i utilitzar les xarxes socials com a mitjà de transmissió de la campanya", destaca Paniagua, al capdavant també del projecte *Moltes gràcies, donant*. L'èxit del projecte, en paraules del professor, és "la bona acollida que té aquest model d'aprenentatge entre les famílies i encara més entre l'alumnat, que valora molt el seu vessant pràctic, però encara més el social i ciutadà".

SALESIANS MATARÓ